

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2011/70/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА

от 19 юли 2011 година

за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално членове 31 и 32 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия, изготвено след получаване на становището на група лица, определени от Научния и технически комитет измежду научни експерти на държавите-членки,

като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взе предвид становището на Европейския парламент ⁽²⁾,

като има предвид, че:

- (1) В член 2, буква б) от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (наричан по-нататък „Договорът за Евратом“) се предвижда установяването на единни стандарти за сигурност с цел опазване здравето на работниците и на населението.
- (2) В член 30 от Договора за Евратом се предвижда установяването на основни стандарти за опазване здравето на населението и на работещите срещу опасностите, произтичащи от йонизиращите лъчения.
- (3) В член 37 от Договора за Евратом се изисква държавите-членки да предоставят на Комисията общи данни за всеки план за погребване на радиоактивни отпадъци.
- (4) В Директива 96/29/Евратом на Съвета ⁽³⁾ се определят основните стандарти на безопасност за защита на здравето на работниците и населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращото лъчение. Посочената директива е допълнена от по-конкретно законодателство.
- (5) Както се признава от Съда на Европейския съюз в неговата практика, разпоредбите на глава 3 от Договора за Евратом относно здравеопазването и безопасността съставляват

единно цяло, предоставящо на Комисията правомощия с широк обхват с цел защита на населението и опазване на околната среда от рисковете от радиоактивно замърсяване ⁽⁴⁾.

- (6) С Решение 87/600/Евратом на Съвета от 14 декември 1987 г. относно договорености на Общността за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност ⁽⁵⁾ се създаде рамка за уведомяване и предоставяне на информация, която да бъде използвана от държавите-членки с цел защита на населението в случай на радиационна опасност. С Директива 89/618/Евратом на Съвета от 27 ноември 1989 г. за информизиране на широката общественост относно мерки, които да бъдат наложени за защита на здравето, и стъпките, които да се предприемат в случай на радиационна авария ⁽⁶⁾ на държавите-членки се налагат задължения да информират населението в случай на радиационна авария.
- (7) В Директива 2003/122/Евратом на Съвета ⁽⁷⁾ се предвижда контрол на високоактивните закрити радиоактивни източници и безстопанствените източници, включително на извадените от употреба източници. В съответствие с Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци (наричана по-нататък „Единната конвенция“) и с Кодекса на поведение за безопасност и сигурност на радиоактивните източници на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), както и със сегашните промишлени практики, извадените от употреба закрити източници могат да бъдат използвани отново, рециклирани или погребани. В много случаи за тази цел е необходимо източникът или оборудването заедно с източника да се върне на доставчика или производителя за преквалифициране или преработване.
- (8) Директива 2006/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 г. относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии ⁽⁸⁾ се прилага за управлението на отпадъците от миннодобивните отрасли, които могат да бъдат радиоактивни, но като се изключват специфичните за радиоактивността аспекти, които са въпроси, уредени в Договора за Евратом.

⁽¹⁾ Становище от 4 май 2011 г. (все още не публикувано в Официален вестник).

⁽²⁾ Становище от 23 юни 2011 г. (все още не публикувано в Официален вестник).

⁽³⁾ ОВ L 159, 29.6.1996 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ С-187/87 (Сборник от 1988 г., стр. 5013) и С-29/99 (Сборник от 2002 г., стр. I-11221)

⁽⁵⁾ ОВ L 371, 30.12.1987 г., стр. 76.

⁽⁶⁾ ОВ L 357, 7.12.1989 г., стр. 31.

⁽⁷⁾ ОВ L 346, 31.12.2003 г., стр. 57.

⁽⁸⁾ ОВ L 102, 11.4.2006 г., стр. 15.

- (9) С Директива 2006/117/Евратом на Съвета⁽¹⁾ се създава система на Европейската общност за атомна енергия (наричана по-нататък „Общността“) за надзор и контрол на трансграничния превоз на радиоактивни отпадъци и отработено гориво. Посочената директива бе допълнена от Препоръка 2008/956/Евратом на Комисията от 4 декември 2008 г. относно критериите за износ на радиоактивни отпадъци и отработено гориво за трети страни⁽²⁾.
- (10) С Директива 2009/71/Евратом на Съвета от 25 юни 2009 г. за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации⁽³⁾ на държавите-членки се налага задължението да създадат и поддържат национална рамка за ядрена безопасност. Въпреки че посочената директива се отнася основно до ядрената безопасност на ядрените инсталации, в нея се посочва, че е важно също така да се гарантира безопасното управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително в съоръженията за съхранение и погребване. Следователно тези съоръжения, които се уреждат както в Директива 2009/71/Евратом, така и в настоящата директива, не следва да бъдат предмет на непропорционални или ненужни задължения, особено по отношение на докладите.
- (11) Директива 2003/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. за осигуряване участието на обществеността при изготвянето на определени планове и програми, отнасящи се до околната среда⁽⁴⁾ се прилага за някои планове и програми, попадащи в приложното поле на Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда⁽⁵⁾.
- (12) Препоръка 2006/851/Евратом на Комисията от 24 октомври 2006 г. относно управлението на финансови ресурси за извеждането от експлоатация на ядрени инсталации, отработено гориво и радиоактивни отпадъци⁽⁶⁾ е насочена основно към достатъчност на финансирането, неговата финансова сигурност и неговата прозрачност с цел да се гарантира, че средствата се използват само за набелязаните цели.
- (13) Съгласно специалните условия на присъединяване на Литва, Словакия и България към Европейския съюз, при които някои атомни електроцентрали бяха затворени предсрочно, Общността взе участие в набирането на финансови средства и, при определени условия, предоставя финансова подкрепа на различни проекти за извеждане от експлоатация, включително за управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво.
- (14) Единната конвенция, сключена под егидата на МААЕ, представлява инструмент за насърчаване, който цели при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци да бъде постигнато и поддържано високо ниво на безопасност в световен мащаб чрез засилване на националните мерки и международното сътрудничество.
- (15) Някои държави-членки вече са участвали и възнамеряват и напред да участват в осъществяваната от САЩ и Русия програма, наречена Global Threat Reduction Initiative (Инициатива за намаляване на глобалната заплаха), като изпращат отработено гориво от изследователски реактори в Съединените американски щати и в Руската федерация.
- (16) През 2006 г. МААЕ актуализира структурата от стандарти и публикува „Основни принципи за безопасност“, които бяха спонсорирани съвместно от Общността, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие/Агенцията за атомна енергия и други международни организации. Прилагането на основните принципи за безопасност ще улесни прилагането на международните стандарти за безопасност и ще спомогне за по-голяма съгласуваност между мерките в различните държави.
- (17) В резултат на поканата на Съвета за създаване на група на високо равнище на ниво ЕС, отбелязана в заключенията му от 8 май 2007 г. за ядрена безопасност и безопасно управление на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, с Решение 2007/530/Евратом на Комисията от 17 юли 2007 г. за създаване на Европейска група на високо равнище за ядрена безопасност и управление на отпадъците⁽⁷⁾ бе създадена Група на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност (ENSREG) с цел да допринесе за постигането на целите на Общността в областта на управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци. Заключенията и препоръките на ENSREG бяха отразени в Резолюцията на Съвета от 16 декември 2008 г. относно управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци и в заключенията на Съвета от 10 ноември 2009 г. относно доклада на Групата на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност.
- (18) На 10 май 2007 г. Европейският парламент прие Резолюцията „Оценка на Евратом — 50 години европейска политика за ядрена енергия“, в която призова за хармонизирани стандарти за управление на радиоактивните отпадъци и прикани Комисията да преразгледа съответните проекти на своето законодателно предложение и да представи ново предложение за директива относно управлението на радиоактивни отпадъци.
- (19) При все че всяка държава-членка има право сама да определя своя енергиен микс, всички държави-членки генерират радиоактивни отпадъци при производството на електричество или при осъществяването на дейности в областта на промишлеността, селското стопанство, медицината и научните изследвания, или чрез извеждане от експлоатация на ядрени инсталации или в случаи на възстановяване и намеса.

(1) ОВ L 337, 5.12.2006 г., стр. 21.

(2) ОВ L 338, 17.12.2008 г., стр. 69.

(3) ОВ L 172, 2.7.2009 г., стр. 18.

(4) ОВ L 156, 25.6.2003 г., стр. 17.

(5) ОВ L 197, 21.7.2001 г., стр. 30.

(6) ОВ L 330, 28.11.2006 г., стр. 31.

(7) ОВ L 195, 17.7.2007 г., стр. 44.

- (20) При експлоатацията на ядрените реактори се генерира отработено гориво. Всяка държава-членка има право сама да определя своята политика за горивния цикъл. Отработеното гориво може да се разглежда като ценен ресурс, който може да бъде преработен, или като радиоактивен отпадък, който може да бъде предназначен направо за погребване. Който и вариант да бъде избран, следва да се разгледа възможността за погребването на високоактивните отпадъци, получени при преработване на отработеното гориво, или на отработеното гориво, разглеждано като отпадък.
- (21) Радиоактивните отпадъци, включително отработеното гориво, разглеждано като отпадък, изискват мерки за съхраняване и изолиране от хората и жизнената среда в дългосрочен план. Особено им естество, а именно фактът, че съдържат радионуклиди, изисква мерки за защита на човешкото здраве и околната среда срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения, включително погребване в подходящи съоръжения като крайна точка за разполагането им. Съхраняването на радиоактивни отпадъци, включително дългосрочното съхраняване, е временно решение, но не и алтернатива на погребването.
- (22) Посочените мерки следва да бъдат допълнени с национална схема за класификация на радиоактивните отпадъците, която е напълно съобразена със специфичните видове и свойства на радиоактивните отпадъци.
- (23) Типичната концепция за погребването на ниско- и средноактивни отпадъци е да се погребват близо до повърхността. На техническо ниво е широко възприето, че дълбокото геоложко погребване на този етап представлява най-безопасният и най-устойчив вариант за крайна точка на управлението на високоактивни отпадъци и отработено гориво, разглеждано като отпадък. Като запазват своята отговорност за съответните си политики по отношение на управлението на своето отработено гориво и ниско-, средно- и високоактивните радиоактивни отпадъци, държавите-членки следва да включат планирането и прилагането на варианти за погребване в своите национални политики. Тъй като проектирането и изграждането на отделно съоръжение за погребване ще продължи много десетилетия, при много програми се признава, че е необходимо да останат гъвкави и приспособими, например за да се включат нови знания за характеристики на площадката или за евентуалното развитие на системата за погребване. Дейностите, извършвани в рамките на „Технологичната платформа за прилагане на геоложко погребване на радиоактивни отпадъци“, биха могли да улеснят достъпа до експертни познания и технологии в това отношение. За тази цел обратимостта на процеса и изваждането на отпадъците като критерии при експлоатацията и проектирането могат да бъдат използвани като насоки за техническото разработване на система за погребване. Все пак тези критерии не следва да заместват добре проектирани съоръжения за погребване, чието затваряне може да бъде осъществено на приемливо основание. Необходим е компромис, тъй като управлението на радиоактивни отпадъци и отработено гориво е основано на последните достижения на науката и технологиите.
- (24) Всяка държава-членка следва да има моралното задължение да избягва прехвърлянето върху идните поколения на неоправдана тежест, свързана с отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително всякакви радиоактивни отпадъци, очаквани от извеждането от експлоатация на съществуващите ядрени инсталации. Чрез изпълнението на настоящата директива държавите-членки ще покажат, че са предприели разумни стъпки, за да осигурят постигането на тази цел.
- (25) Крайната отговорност на държавите-членки за безопасността на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци е основен принцип, потвърден в Единната конвенция. Този принцип за национална отговорност, както и принципът, че притежателят на лицензия носи основната отговорност за безопасността на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци под надзора на своя компетентен регулаторен орган, следва да бъдат засилени, а ролята и независимостта на компетентния регулаторен орган — допълнително затвърдени с настоящата директива.
- (26) Приема се, че използването от страна компетентния регулаторен орган на радиоактивни източници с цел изпълнение на регулаторните му задачи не влияе на неговата независимост.
- (27) Държавите-членки следва да гарантират наличието на подходящо финансиране за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.
- (28) Държавите-членки следва да изготвят национални програми, за да се гарантира отразяването на политическите решения в ясни разпоредби за своевременно предприемане на всички стъпки по управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци — от генерирането до погребването им. Следва да е възможно подобни национални програми да бъдат под формата на единен базов документ или на набор от документи.
- (29) Приема се, че националните мерки за безопасност на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци ще се прилагат чрез някакъв вид правен, регулаторен или организационен инструмент, изборът на който е от компетентността на държавите-членки.
- (30) Различните етапи при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци са тясно взаимосвързани. Решения, взети на един отделен етап, могат да повлияят върху последващ етап. Следователно тези взаимовръзки следва да бъдат взети предвид при разработването на националните програми.
- (31) Важно е да има прозрачност при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Прозрачността следва да бъде осигурена чрез изискване за ефективно информиране на общността и възможности за участие на всички заинтересовани страни, включително на местните власти и обществеността, в процесите на вземане на решения в съответствие с националните и международните задължения.
- (32) Сътрудничеството между държавите-членки и на международно равнище може да улесни и ускори вземането на решения чрез осигуряване на достъп до експертни познания и технологии.

- (33) Някои държави-членки считат, че съвместното ползване на съоръжения за отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително на съоръжения за погребване, може да бъде полезен, безопасен и икономически ефективен вариант, когато е основан на споразумение между съответните държави-членки.
- (34) Документирането на процеса на вземане на решения, които се отнасят до безопасността, следва да бъде съответно на нивото на опасност (степенуван подход) и следва да осигурява основа за решенията, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Това следва да даде възможност да бъдат установени областите на несигурност, върху които трябва да се съсредоточи вниманието при оценките на безопасността. Решенията, свързани с безопасността, следва да се основават на резултатите от оценката на безопасността и информацията за точността и надеждността на тази оценка на безопасността, както и на допусканията, направени в нея. Ето защо процесът на вземане на решения следва да се основава на набора от аргументи и доказателства, чиято цел е да покажат, че изискваният стандарт на безопасност е постигнат за дадено съоръжение или дейност, свързани с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. В конкретния случай на съоръжение за погребване документацията следва да подобри разбирането на онези аспекти, които влияят върху безопасността на системата за погребване, включително природните (геоложки) и изкуствено създадените бариери, и върху очакваното развитие на системата за погребване с течение на времето.
- (35) Държава-членка, която няма отработено гориво, няма непосредствени перспективи да има отработено гориво, нито има текущи или планирани дейности, свързани с отработено гориво, би се оказала непропорционално и ненужно задължена, ако трябва да транспонира и изпълнява разпоредбите на настоящата директива по отношение на отработеното гориво. Ето защо такава държава-членка следва да бъде освободена от задължението да транспонира и изпълнява свързаните с отработеното гориво разпоредби на настоящата директива, докато не вземе решение да развива някаква дейност, свързана с ядрено гориво.
- (36) Съществува Договор между правителството на Република Словения и правителството на Република Хърватия относно регулирането на статуса и други правни отношения, свързани с инвестирането, използването и извеждането от експлоатация на атомната електроцентрала Krško, който урежда съсобствеността върху атомна електроцентрала. Този договор предвижда споделена отговорност за управлението и погребването на радиоактивни отпадъци и отработено гориво. Поради това следва да се предвиди освобождаване от някои разпоредби на настоящата директива, за да не се възпрепятства пълното прилагане на този двустранен договор.
- (37) Въпреки че свързаните с радиацията и останалите опасности, съпътстващи отработеното гориво и радиоактивните отпадъци, следва да бъдат взети предвид в националната рамка, настоящата директива не се прилага за опасностите, които не са свързани с радиацията и които попадат в приложното поле на Договора за функционирането на Европейския съюз.
- (38) Поддържането и доразвиването на компетенции и умения в областта на управлението на отработено гориво и радио-

активни отпадъци като основен елемент за осигуряване на високи нива на безопасност, следва да се основават на трупане на знания посредством експлоатационен опит.

- (39) Научните изследвания и технологичните разработки, за които допринася техническото сътрудничество между участниците, могат да открият нови възможности за подобряване на безопасното управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както и да спомогнат за намаляването на опасността от радиотоксичност на високоактивните отпадъци.
- (40) Партньорските проверки биха могли да послужат като отлично средство за изграждане на доверие в управлението на радиоактивни отпадъци и отработено гориво в Европейския съюз с цел да се развива и обменя опит и да бъдат гарантирани високи стандарти,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА 1

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ОБЩИ ПРИНЦИПИ

Член 1

Предмет

1. С настоящата директива се създава рамка на Общността за осигуряване на отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, за да се избегне прехвърлянето на неоправдана тежест върху идните поколения.
2. С нея се гарантира, че държавите-членки вземат подходящи национални мерки за постигането на високо ниво на безопасност на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци с цел защита на работниците и на населението от опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения.
3. С нея се гарантира предоставянето на необходимата информация и участието на обществеността във връзка с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, като същевременно в нея надлежно се вземат предвид въпросите, свързани със сигурността и правата на интелектуална собственост върху информацията.
4. Настоящата директива допълва основните стандарти, посочени в член 30 от Договора за Евратом, по отношение на ядрената безопасност на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци, без да се засяга Директива 96/29/Евратом.

Член 2

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага за всички етапи на:
 - а) управлението на отработено гориво, когато отработеното гориво е резултат от граждански дейности;
 - б) управлението на радиоактивни отпадъци от генерирането до погребването им, когато радиоактивните отпадъци са резултат от граждански дейности.
2. Настоящата директива не се прилага за:
 - а) отпадъци от миннодобивните отрасли, които могат да бъдат радиоактивни и които попадат в приложното поле на Директива 2006/21/ЕО;
 - б) разрешени изхвърляния.

3. Член 4, параграф 4 от настоящата директива не се прилага за:

- а) репатриране на излезли от употреба закрити източници към доставчик или производител;
- б) изпращането на отработено гориво от изследователски реактори в държавата, в която се доставя или произвежда гориво за изследователски реактори, като се отчитат приложимите международни споразумения;
- в) отпадъците и отработеното гориво от съществуващата атомна електроцентрала Krško, когато става въпрос за превози между Словения и Хърватия.

4. Настоящата директива не засяга правото на държава-членка или на предприятие в тази държава-членка след преработване да върне радиоактивните отпадъци в държавата по произход, когато:

- а) радиоактивните отпадъци трябва да бъдат изпратени на тази държава-членка или предприятие за преработване; или
- б) на тази държава-членка или предприятие трябва да бъде изпратен друг материал с цел извличане на радиоактивните отпадъци.

Настоящата директива не засяга правото на държава-членка или на предприятие в тази държава-членка, в която отработеното гориво трябва да бъде изпратено за обработване или преработване, да върне в държавата по произход радиоактивните отпадъци, извлечени при операцията по обработване или преработване, или договорен еквивалент.

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „затваряне“ означава завършване на всички операции в определен момент след разполагането на отработено гориво или радиоактивни отпадъци в съоръжение за погребване, включително заключителните инженерни или други работи, необходими за привеждане на съоръжението в състояние, което е безопасно в дългосрочен план;
2. „компетентен регулаторен орган“ означава орган или система от органи, определени в държава-членка в областта на регулирането на безопасността на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, съгласно посоченото в член 6;
3. „погребване“ означава разполагане на отработено гориво или радиоактивни отпадъци в съоръжение без намерение за изваждане;
4. „съоръжение за погребване“ означава всяко съоръжение или инсталация, чието основно предназначение е погребване на радиоактивни отпадъци;
5. „лицензия“ означава всеки юридически документ, предоставен в рамките на юрисдикцията на държава-членка, за провеждане на всякакви дейности, свързани с управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци, или с

който се предоставя отговорност за избор на площадка, проектиране, изграждане, въвеждане в експлоатация, експлоатация, извеждане от експлоатация или затваряне на съоръжение за управление на отработено гориво или съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци;

6. „притежател на лицензия“ означава юридическо или физическо лице, което носи цялата отговорност за всякакви дейности или съоръжения, свързани с управлението на отработено гориво или радиоактивни отпадъци, съгласно посоченото в лицензията;
7. „радиоактивни отпадъци“ означава радиоактивен материал в газообразно, течно или твърдо състояние, за който не се предвижда или обмисля по-нататъшна употреба от държавата-членка или от физическо или юридическо лице, с чието решение е съгласна държавата-членка, и който се регулира като радиоактивен отпадък от компетентен регулаторен орган съгласно законодателната и регулаторната рамка на държавата-членка;
8. „управление на радиоактивни отпадъци“ означава всички дейности, които са свързани с манипулирането, предварителното обработване, обработването, кондиционирането, съхраняването или погребването на радиоактивни отпадъци, с изключение на превозването извън площадката;
9. „съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци“ означава всяко съоръжение или инсталация, чието основно предназначение е управление на радиоактивни отпадъци;
10. „преработване“ означава процес или действие, чието цел е извличане на дялящи се и използвани материали от отработено гориво за по-нататъшна употреба;
11. „отработено гориво“ означава ядрено гориво, което е било облъчено в активната зона на ядрен реактор и е окончателно извадено от нея; отработеното гориво може да се счита за използваем ресурс, който може да се преработи, или да е предназначено за погребване, ако се счита за радиоактивен отпадък;
12. „управление на отработено гориво“ означава всички дейности, които са свързани с манипулирането, съхраняването, преработването или погребването на отработено гориво, с изключение на превозването извън площадката;
13. „съоръжение за управление на отработено гориво“ означава всяко съоръжение или инсталация, чието основно предназначение е управление на отработено гориво;
14. „съхраняване“ означава складиране на отработено гориво или радиоактивни отпадъци в съоръжение с намерение за изваждане.

Член 4

Общи принципи

1. Държавите-членки създават и поддържат национални политики за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Без да се засяга член 2, параграф 3, всяка държава-членка носи крайната отговорност за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, генерирани в нея.

2. Когато радиоактивните отпадъци или отработеното гориво бъдат изпратени за преработване в държава-членка или трета държава, крайната отговорност за безопасното и отговорно погребване на тези материали, включително на всякакви отпадъци, получени като страничен продукт, се носи от тази държава-членка или трета държава, от която са изпратени радиоактивните материали.

3. Националните политики се основават на всички принципи, изброени по-долу:

- а) генерирането на радиоактивни отпадъци се поддържа на практически възможния минимум по отношение както на активността, така и на обема, посредством подходящи мерки за проектиране и практики на експлоатация и извеждане от експлоатация, включително рециклиране и повторна употреба на материалите;
- б) вземат се предвид взаимовръзките между всички етапи на генерирането и управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- в) отработеното гориво и радиоактивните отпадъци се управляват безопасно, включително в дългосрочен план с елементи на пасивна безопасност;
- г) изпълнението на мерките става съгласно степенуван подход;
- д) разходите за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци се поемат от тези, които са генерирали тези материали;
- е) прилага се основан на доказателства и документиран процес на вземане на решения по отношение на всички етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

4. Радиоактивните отпадъци се погребват в държавата-членка, в която са генерирани, освен ако по време на изпращането между съответната държава-членка и друга държава-членка или трета държава не е влязло в сила споразумение за използване на съоръжение за погребване в една от тях, като това споразумение е съобразено с установените от Комисията критерии в съответствие с член 16, параграф 2 от Директива 2006/117/Евратом.

Преди изпращането в трета държава държавата-членка износителят уведомява Комисията за съдържанието на всяко такова споразумение и взема разумни мерки, за да се увери, че:

- а) държавата по местоназначение е сключила с Общността споразумение за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци или е страна по Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци (наричана по-нататък „Единната конвенция“);
- б) държавата по местоназначение има програми за управление и погребване на радиоактивните отпадъци с цели, насочени към постигането на високо ниво на безопасност, които са равностойни на установените с настоящата директива; и
- в) съоръжението за погребване в държавата по местоназначение е получило разрешение за изпращаните радиоактивни отпадъци, влязло е в експлоатация преди тяхното изпращане и е ръководено в съответствие с изискванията,

определени в програмата за управление и погребване на радиоактивните отпадъци на държавата по местоназначение.

ГЛАВА 2

ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Член 5

Национална рамка

1. Държавите-членки създават и поддържат национална законодателна, регулаторна и организационна рамка (наричана по-нататък „национална рамка“) за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, с която се разпределя отговорността и се осигурява координацията между съответните компетентни органи. Националната рамка включва всички елементи, изброени по-долу:

- а) национална програма за прилагането на политиката за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- б) национални мерки за безопасност на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Определянето на начина на приемането на тези мерки и на инструмента за прилагането им е от компетентността на държавите-членки;
- в) система за лицензиране на дейности, съоръжения или на двете, за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително за забраната на дейности за управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци или на експлоатацията на съоръжение за управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци без лицензия, или за забрана на двете, като установява по целесъобразност условия за по-нататъшното управление на дейностите, на съоръжението или на двете;
- г) система за подходящ контрол, система за управление, регулаторни инспекции, задължения за документирани и докладване за дейностите, съоръженията за управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво или за двете, включително подходящи мерки за периода след затваряне на съоръженията за погребване;
- д) действия за осигуряване на изпълнението, включително прекратяване на дейности и изменение, изтичане на срока на валидност или отнемане на лицензия, ако е целесъобразно, заедно с изисквания за алтернативни решения, които водят до по-голяма безопасност;
- е) разпределението на отговорностите на органите, участващи в различните етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. По-конкретно, националната рамка възлага основната отговорност за отработеното гориво и радиоактивните отпадъци на лицата, които са ги генерирали, или, при особени обстоятелства, на притежателя на лицензия, на когото тази отговорност е била възложена от компетентни органи;
- ж) национални изисквания за информирането на обществеността и нейното участие;
- з) схемата(ите) за финансиране на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци в съответствие с член 9.

2. Държавите-членки гарантират, че националната рамка се подобрява, когато е целесъобразно, при отчитане на експлоатационния опит, изводите, направени в процеса на вземане на решения, посочен в член 4, параграф 3, буква е), и развитието на съответните технологии и научни изследвания.

Член 6

Компетентен регулаторен орган

1. Всяка държава-членка създава и поддържа компетентен регулаторен орган в областта на безопасността на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

2. Държавите-членки гарантират, че компетентният регулаторен орган е функционално отделен от всеки друг орган или организация, свързана с насърчаването или използването на ядрена енергия или радиоактивен материал, включително производство на електроенергия и приложения на радиоактивни изотопи, или с управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, с цел да гарантират действителна независимост от неоправдано влияние върху неговата регулаторна функция.

3. Държавите-членки гарантират, че компетентният регулаторен орган разполага със законовите правомощия и с човешките и финансови ресурси, които са му необходими за изпълнение на неговите задължения във връзка с националната рамка, описани в член 5, параграф 1, букви б), в), г) и д).

Член 7

Притежатели на лицензии

1. Държавите-членки гарантират, че основната отговорност за ядрената безопасност на съоръженията и/или дейностите за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци се носи от притежателя на лицензия. Тази отговорност не може да се делегира.

2. Държавите-членки гарантират, че в установената национална рамка се изисква от притежателите на лицензия под регулаторния контрол на компетентния регулаторен орган, редовно да оценяват, верифицират и непрекъснато да подобряват, в рамките на разумно постижимото, безопасността на съоръжението или на дейността за управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво по систематичен и подлежащ на проверка начин. Това се постига чрез подходяща оценка на безопасността, други аргументи и доказателства.

(3) Като част от процеса на лицензиране на дадено съоръжение или дейност демонстрацията на безопасността включва развитието и реализацията на дадена дейност и разработването, експлоатацията и извеждането от експлоатация на дадено съоръжение или затварянето на съоръжение за погребване, както и периода след затваряне на дадено съоръжение за погребване. Обхватът на демонстрацията на безопасността е съответен на сложността на операциите и размера на опасностите, свързани с радиоактивни отпадъци и отработено гориво, и със съоръжението или дейността. Процесът на лицензиране допринася за безопасността на съоръжението или дейността при нормални условия на експлоатация, очаквани експлоатационни събития и проектни аварии. Чрез него се осигурява необходимата увереност относно безопасността на съоръжението или на дейността. Въвеждат се мерки за предотвратяване на инциденти и за смекчаване на последиците от инциденти, включително проверки на физическите бариери и на административните процедури за защита на притежателя на

лицензия, които би следвало да са нарушени, преди работниците и населението да бъдат засегнати в значителна степен от йонизираща радиация. С този подход се установява и намалява несигурността.

4. Държавите-членки гарантират, че в националната рамка се изисква притежателите на лицензия да създават и прилагат интегрирани системи за управление, включително за осигуряване на качеството, в които се дава необходимият приоритет на цялостното управление на безопасността на отработено гориво и радиоактивните отпадъци и които биват редовно проверявани от компетентния регулаторен орган.

5. Държавите-членки гарантират, че в националната рамка се изисква от притежателите на лицензия да осигуряват и поддържат достатъчни финансови и човешки ресурси за изпълнение на своите задължения във връзка с безопасността при управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, предвидени в параграфи 1—4.

Член 8

Експертни познания и умения

Държавите-членки гарантират, че в националната рамка се изисква от всички лица да вземат мерки за образованието и обучението на своите служители, както и за свързани с научни изследвания и разработки дейности, които да покрият нуждите на националните програми за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, за да се придобият, поддържат и доразвиват необходимите експертни познания и умения.

Член 9

Финансови ресурси

Държавите-членки гарантират, че в националната рамка се изисква наличието на достатъчни финансови ресурси, когато те са необходими за изпълнението на националните програми, посочени в член 11, особено за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, при надлежно отчитане на отговорността на лицата, които генерират отработено гориво и радиоактивни отпадъци.

Член 10

Прозрачност

1. Държавите-членки гарантират, че необходимата информация за управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци е на разположение на работниците и на населението. Това задължение включва и гарантиране на това, че компетентният регулаторен орган информира населението в рамките на своята компетентност. Информацията се предоставя на населението в съответствие с националното законодателство и международните задължения, при условие че това не излага на опасност други интереси, като *inter alia* сигурността, признати в националното законодателство или чрез международни задължения.

2. Държавите-членки гарантират, че на населението се предоставят необходимите възможности да участва ефективно в процеса на вземане на решения относно управлението на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци в съответствие с националното законодателство и международните задължения.

Член 11

Национални програми

1. Всяка държава-членка прави необходимото за изпълнение на своята национална програма за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци (наричана по-нататък „национална програма“), която се прилага за всички видове отработено гориво и радиоактивни отпадъци под нейна юрисдикция, както и за всички етапи на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци — от генерирането до погребването им.

2. Всяка държава-членка редовно прави преглед на своята национална програма и я актуализира, като отчита по целесъобразност техническия и научния напредък, както и препоръките, извлечените поуки и добрите практики от партньорски проверки.

Член 12

Съдържание на националните програми

1. В националните програми се посочва как държавите-членки възнамеряват да прилагат своите национални политики, посочени в член 4, за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, така че да гарантират изпълнението на целите на настоящата директива; в тези програми са включени всички елементи, изброени по-долу:

- а) общите цели на националната политика на държавата-членка по отношение на управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- б) важните етапи и ясни срокове за завършването на тези етапи предвид водещите цели в националните програми;
- в) отчет за цялото количество отработено гориво и радиоактивни отпадъци и прогнози за бъдещите количества, включително тези от извеждане от експлоатация, в който ясно се посочва местоположението и количеството на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво в съответствие с подходяща класификация на радиоактивните отпадъци;
- г) концепциите или плановете и техническите решения за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци от генерирането до погребването;
- д) концепциите или плановете за периода след затваряне от жизнения цикъл на съоръжението за погребване, включително периода, през който се поддържа подходящ контрол, и средствата, които се използват за съхраняване на информация за съоръжението в дългосрочен план;
- е) научните изследвания, развойните и демонстрационни дейности, които са необходими за прилагането на решенията за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци;
- ж) отговорността за изпълнението на националната програма и ключовите показатели за наблюдението на напредъка по изпълнението;

з) оценка на разходите по националната програма и използваните за тази оценка основа и хипотези, която трябва да включва част, отразяваща развитието във времето;

и) действащата(ите) схема(и) за финансиране;

й) политика или процес на прозрачност съгласно посоченото в член 10;

к) ако има такова(ива), споразумението(ята), сключено(и) с държава-членка или трета държава за управление на отработено гориво или радиоактивни отпадъци, включително за употребата на съоръжения за погребване.

2. Националната програма и националната политика могат да бъдат изложени в един или в няколко отделни документа.

Член 13

Уведомяване

1. Държавите-членки уведомяват Комисията за своите национални програми и за всякакви значими последващи промени.

2. В рамките на шест месеца след уведомяването Комисията може да поиска разяснения и/или да изрази своето становище относно това, дали съдържанието на националните програми е в съответствие с член 12.

3. В срок от шест месеца след получаване на отговора на Комисията държавите-членки осигуряват исканите разяснения и/или информират Комисията за всяко преразглеждане на националните програми.

4. При вземането на решение относно предоставянето на финансова или техническа помощ на Общността за съоръжения или дейности за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци Комисията взема под внимание разясненията на държавите-членки и напредъка по националните програми.

Член 14

Доклади

1. Държавите-членки представят на Комисията доклад относно изпълнението на настоящата директива за първи път до 23 август 2015 г. и на всеки три години след това, като използват прегледа и докладването съгласно Единната конвенция.

2. Въз основа на докладите на държавите-членки Комисията представя на Европейския парламент и Съвета:

а) доклад за напредъка, постигнат по изпълнението на настоящата директива и

б) отчет за радиоактивните отпадъци и отработеното гориво на територията на Общността, както и прогнози за бъдещето.

3. Периодично и най-малко веднъж на 10 години държавите-членки организират самооценки на своята национална рамка, компетентен регулаторен орган, национална програма и нейното прилагане и отправят покана за международна партньорска проверка на националната рамка, компетентния регулаторен орган и/или националната програма с цел постигане на високи стандарти на безопасност при управлението на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Резултатите от всички партньорски проверки се докладват на Комисията и на останалите държави-членки и могат да бъдат оповестени публично, когато това не засяга изискванията за сигурност и правата на интелектуална собственост върху информацията.

ГЛАВА 3

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 15

Транспониране

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, преди 23 август 2013 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Задълженията за транспониране и изпълнение на разпоредбите от настоящата директива, свързани с отработеното гориво, не се прилагат за Дания, Естония, Ирландия, Кипър,

Латвия, Люксембург и Малта, докато те не вземат решение да развият някаква дейност, свързана с ядрено гориво.

3. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива, както и всички последващи изменения на тези разпоредби.

4. Държавите-членки уведомяват за пръв път Комисията за съдържанието на своята национална програма, която включва всички елементи, предвидени в член 12, възможно най-скоро и не по-късно от 23 август 2015 г.

Член 16

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 17

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 19 юли 2011 година.

За Съвета
Председател
M. SAWICKI